

977/1942 III/23.

XXIV. ÉVFOLYAM.

1942. 7. SZÁM.

Az Út

folyóirat a lelkipásztori
és nevelői munka számára

Alapította: R a v a s z L á s z l ó

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Könyvtár

Kolozsvár, 1942. hó

T A R T A L O M

Prédikáció-vázlatok. (M. Nagy Ottó.)

Egyházunk és a prédikáció. (Tökés István.)

**Milyen legyen a református népiskolai vallás-
tanítás tanterve és módszere?** (I. L.)

Irodalom. *Dr. Imre Lajos: Ekkleziasztika.* (Tökés I.)

Betűerdő. Vezérkönyv. (Kovács Lajos.)

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK: DR. IMRE LAJOS, DR. TAVASZY SÁNDOR

ELŐFIZETESI ÁRA: EGY ÉVRE 6— PENGO. — EGYES SZÁM ÁRA 50 FILLÉR.

A „*Dolgozatok a református theologiai tudományok köréből*“ o. füzet sorozat legújabb számai:

16-ik szám:

DR. TAVASZY SÁNDOR:

Az ethika mai kérdései.

Ára 60 fillér.

17-ik szám:

Mi szükségünk van az Ótestamentumra

Irta: Dr. Gönczy Lajos. Ára 80 fillér.

18-ik szám:

KOZMA TIBOR:

Téma és textus a prédikációban

Ára 1.— Pengő.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Még kapható:

Dr. Ravasz László:

Hit és engedelmesség

Prédikációk, beszédek, cikkek, előadások. 350 oldal. Ára 7.— P.

Tűz és Só

címen jelent meg Sipos Géza prédikációskötete. A 31 beszédet tartalmazó, 200 oldalas, finom kivitelű könyv ára 4.— Pengő.

JOH. VAL. ANDREA:

Az Ur jámbor szolgája.

Szellemi szórakozás együgyű keresztyének mulattatására.

Fordította: Dr. Makkai Sándor. Ára 40 fillér.

Egyházunk és a prédikáció.

Arról fölösleges is beszélni, hogy a prédikálás, az igehirdetés papíron s a látszat szerint gyakorlatban is egyházunk életének középpontjában áll. Arról viszont annál inkább, hogy *ez az igehirdetés mennyiben igehirdetés?* Aki túl biztosnak érzi magát ebben a kérdésben s igehirdetését minden kritikán felülinek tekinti, mint amelyre a felvetett kérdés nem vonatkozik, annak körülbelül értelmetlen dolog az alábbiakkal foglalkozni. De amíg lesz élő egyház, amelyben Isten akaratának hírséges hirdetése a lelkipásztorok legfőbb gondja, addig ennek a kérdésnek sohasem szabad elnémulnia. Tévedések elkerülése végett megjegyezzük, hogy nem valami tanácsosztogatásról van itt szó, hanem keresésről, amire a felelet sokkal nehezebb, mint ahogy bárki is egyáltalán elképzelheti. Még arra sem tartunk igényt, hogy az újszerűség benyomását keltjük, hiszen ha egyáltalán van régi probléma, akkor ez az s éppen abban van különös sajátossága, hogy mind egyének, mind korok, mind képzetesebb, mind kevésbé képzett lelkipásztorok számára mindig régi és mindig új marad. Ezért theologiai kérdés.

Abból indulunk ki, hogy egy igehirdetés — emberi keretek és lehetőségek között — akkor igehirdetés, *ha a felvett bibliai lökust úgy magyarázzuk meg, hogy azt egyrészt a hallgatóság, a gyülekezet, igazi jelentésében megérthesse és ezen keresztül Istennek éppen jelenlegi helyzetében hozzá intézett üzenetét tudomásul vehesse.* Más szóval: az igehirdetés akkor igehirdetés, ha meghallgatása után valaki felnyitja a bibliát és elolvassa a felvett textust, annak értelme világosan áll előtte s így ismeri benne Isten akaratát. Ezt nevezhetjük Istennel való találkozásnak, vagy éppen annak, aminek akarjuk, de minden körülmények között ugyanarról a dologról van szó benne. Ebből természetesen következik, hogy prédikálás ott van, ahol az igehirdetőnek, — beleértve azt is, ha valaki nem saját beszédjét mondja — annyit mond a felolvasott rész, hogy ő arról a gyülekezet előtt bizonyos ideig beszélni tud, vagy ha úgy tetszik, bizonyosságot tud tenni. A gyönyörködtető, művészi formákba öntött beszéd, a kellemes hang, a jó megjelenés és bármi is legyen, ami a szónok fogalmához tartozik, anélkül, hogy ezeket csak parányi mértékben is lebecsülnénk, nem tartozik hozzá a prédikáció lényegéhez. A forma kérdése csak abban állhat, hogy mennyiben lehetségesítjük az általunk megértett igének a

hallgatók számára való megértését? De nem is a formára megy itt ki semmi, hanem szinte kizárólag a tartalomra.

Legkülönbözlebb indokkal *nem látunk abszolút követelményt* abban, hogy az igehirdetés csak mint igehirdetés tarthat igényt a szószekre. S ebben a tekintetben nem is a tudatlanság, vagy képzetlenség, hanem valami egyéb játszik felmérhetetlen szerepet. A kultur-, nemzeti stb. prédikációk általános mindennapiságához aligha férhet szó. Megrendült az igébe vetett bizalom, amely fenntartás nélkül amellet szól, hogy a fenti értelemben vett prédikáció városi és falusi gyülekezetek előtt, tudós és egyszerű emberek számára egyformán aktuális, életbevágó és sokatmondó. Megrendült a bizalom abban, hogy Isten valóban *élő* Isten, aki nem néma, hanem szóló, beszélő Isten. Megrendült a bizalom abban, hogy az isteni beszéd bölcsőbb minden emberi bölcsességnél, erősebb minden emberi erőlködésnél. Mi nem hisszük, hogy egyetemi tanárok, vagy jeles személyiségek igényeit is kielégíthetjük az isteni üzenet egyszerű tolmácsolásával. Ehelyett szép gondolatokat, mély tartalmat, szívhezszóló beszédeket keresünk és akarunk adni. Ezt a gondolatsort sokáig lehetne tovább fűzni s ha túlzásnak is vesszük, valótlanságnak nem nevezhetjük. Ez maga az igehirdetési munka válsága.

Ezzel kapcsolatban két dolgot kell megjegyeznünk:

Az emberekben, hallgatókban teljes a bizonytalanság afelől, hogy mi a jó prédikáció. Ezért keresik és keressük a szónokokat, a jeles férfiakat, akik képességeiknél fogva mondhatnak valamit a hallgatóságnak. Nem a mindenkor ugyanolyan Igére, hanem az alkalmak szerint többre-kevesebbre becstült szónokokra tekintünk. Az pedig természetes, hogy ha az Igéről így elterelődik a figyelem a beszélőre, akkor különös érzés lehet egy országos hírvé ember után egy szürke segédlelkész prédikációját meghallgatni. Nagy igazságtalanság ez, de segíteni csak úgy lehet rajta, ha az *igehirdetésből újra igehirdetést csinál az egyház* mind a hirdető, mind pedig a hallgatók között. Ezzel nemcsak a lelkesválasztás és sok-sok más égető kérdés kerülne közelebb a megoldáshoz, hanem megtennék azt a lépést is, amelytől — **emberileg nézve** — az *egyház jövője ténylegesen és kizárólagosan függ*. Hadd tudja meg mindenki, hogy az igehirdetés se nem gyönyörködtető ünnepi gesztus, se pedig izlésünkhöz igazodó kegyes szórakoztatás, hanem valóban az élet útja. Legyen egyszer vége annak a hitetlenségből fakadó közhelynek, hogy falusi gyülekezetek nem képesek megérteni a keresztyénség lényegét s úgyszintén annak is, hogy vannak kiválóságaiknál fogva olyan emberek, akik előtt nem lehet egyszerű bibliamagyarazattal előállni.

Másik dolog, amire utalnunk kell az, hogy a hallgatók között egyre inkább jelentkeznek, akik ténylegesen prédikációt, írásmagyarazatot akarnak hallani. Vannak, akik már nyakig vannak a sok kultur- és nemzeti szólamokkal. Mindezeknek megvan a maguk helye és ideje, de nem a prédikációban. Az egyházi élet

is eljárásában és eszközei felhasználásában. Nem szabad jóindulatúnak, vagy magáról megfélelmedezőnek gondolnunk. Az ellenünk való küzdelme szüntelen, a pillanatnyi csend csak ravasz fogás.

2. Harcolnunk kell ellene. Nem maradhatunk tétlenek. Minden elmulasztott alkalom pótolhatatlan veszteséget jelenthet. De megfelelő módon kell harcolnunk ellene. Alkalmas fegyverekkel és azokat helyesen, maguk helyén használva.

A fegyverek Istentől kapott fegyverek. Ő kíván megszabadítani velük. Lelki fegyverek, mint ahogy a harc is lelki. Különös fegyverek, amelyekről könnyen azt hihetjük, hogy nem elég erősek. Éppen ellentétei azoknak a fegyvereknek, melyet örök ellenségünk használ, ahogy a világosság ellentéte a sötétségnek. Valamennyi védőfegyver. A hamisság ellen az igazság véd meg, az erőszakkal szemben az igazságosság az egyedüli oltalom, a pusztítással és a nyugtalanító hitelenséggel szemben csak a békeesség evangéliuma tud előrehaladni. A sötétséggel, a gonoszsággal, a kárhoyzattal szemben a hit, a Lélek, az idvesség bizonyossága diadalmas. S mindenekfelett való, bár legegyszerűbbnek látszó fegyver, az imádság magunkért és másokért való tusakodása. Mindebben nem emberi erő lesz győzedelmes, hanem az azokat adó Úr és az Ő hatalmas ereje.

3. Felfegyverezve várjátok a támadást, míg Krisztus végső diadala feleslegessé nem teszi az állandó készenlétet. Tartsatok számon minden támadást, minden ördögi cselet és Isten Igéjét, Lelkét és az imádság erejét fogadjátok.

Isten védelme alatt.

Csel. 23 : 12—24. v.

Pálnak, Krisztus evangéliuma terjesztőjének, ellenségei vannak. Nem lekicsinylendő ellenségek. Erős akaratú, elszánt, ravasz, mindenrekész emberek. Esküdt ellenségei. Vele, az egyedülállóval szemben egész csapat. Életét akarják elvenni. Emberileg Pál elveszett ember. Isten azonban nem engedi elveszni, mert célja van vele. Kereasztülhúzza elbizakodott ellenségeinek tervét és megmenti az apostolt, gondoskodva arról, hogy védelmet találjon. Isten gondoskodása és szabadlítása bizonynyal megvédi övét minden látható és láthatatlan támadás és terv ellen.

1. Hogyan lehetséges az, hogy Isten eszközeinek, sőt a benne bizóknak, akik senkinek sem akarnak ártani, ellenségei voltak és vannak ma is? Az Isten ellen támadó sötét hatalmak tudják, hogy minden emberi szív, amelyikben felébredt az Istenben való hűség, bukásuk újabb siettető eszköze. Azért ostromolják olyan kíméletlenül, azért törnek az életére is. Nincs elkeseredettebb gyűlölet, mint amelyik Isten miatt támad az emberek között.

2. Az Isten ellen való gyűlölet legteljesebb tombolását Jézus Krisztus életében láthatjuk. Gonoszabb terveket ártatlanabb ellen

nem kovácsoltak és nem hajtottak végre. Ami követőivel történik, legfeljebb halvány másolata az ellene törő gonoszságnak.

3. Isten Krisztust is diadalmassá tette a halál felett, a Benne hívőket sem hagyja el. Leleplezi a gonosz terveket s amit rejtve ápolnak, nyilvánvalóvá lesz. Ottalmazókat rendel az övéi mellé. Olyan fordulatokat ad az emberek által készített eseményeknek, hogy a gonoszból is jó jön elő. Ami veszedelmes, azt megakadályozza, megmutatva, hogy az övé az utolsó szó.

A megnemértett evangélium.

Csel. 26 : 19—32. v.

Pál megbizást kap Krisztustól, hogy bizonyoságot tegyen róla. Ő eleget tesz e megbízásnak: hirdeti az evangéliumot mindenkinek, hogy megtérést és jó tetteket ébresszen az emberekben. Most éppen magas méltóságok, fejedelmi személyek előtt áll. De az evangélium örök sorsa itt is beteljesedik: mint érthetetlen, bolond dolgot utasítják el a világ hatalmasai. Az evangélium fényében három személy áll előttünk: a bizonyoságtévő *Pál*, az írásokat ismerő *Agrippa* király és a kételkedő római, *Festus*.

1. Pál, a bizonyoságtévő, nem titkolja, hogy a megfeszített és feltámadott Krisztus a világ jövődjének megoldása. Azért hirdeti minden népnek, mert, mint szenvedő és feltámadott, világosságot hoz Istent ismerő és Isten nélkül élő népeknek. Nem titkolja, hogy az a célja, hogy azt a boldogságot, amit a Krisztus szolgálata neki jelent, másoknak is átadhassa, megtérésre és új életre vezethesse azokat, akikkel találkozik. Ő a hívő ember képe, Isten anyaszentegyházának képviselője, akinek élete és annak minden tette érthetetlen, Krisztus, a Megváltó nélkül.

2. Vele szemben Festus azoknak a képviselője, akik az evangéliumot nem képesek megérteni. Nagyon sok embert képvisel ő, akik értelmetlenséget, bolondságot látnak Krisztus áldozatában és a bűnbánatban is. Féltik életüket Krisztustól és sietnek teljesen visszautasítani.

3. Agrippa király ismeri a szentíráásokat, de nem látja meg bennük azt, amit a hit lát: hogy Krisztusra mutatnak, aki szenvedni és győzni fog. Mózes és a próféták, az egész ószövetség ismerete nem vezeti őt Jézushoz. Azokat ismeri, azokban neveltetése szerint hisz, ez, t. i. Krisztus, ismeretlen és érthetetlen, bár vonzó a világ számára. *Szinte* ráveszi őt Pál bizonyoságtétele, hogy keresztyénné legyen. Közeljár a hithez, de mégsem vállalja annak kockázatát. Hány komoly, vallásos érdeklődésű ember vesztel ezen a ponton!

Az evangélium kérdése ti köztetek is felvetődött, testvéreim. Ti hogyan fogadjátok? Élet lesz-e számotokra, vagy megnemértett, nyugtalanító üzenet? Legyen Isten ereje, élet.

M. Nagy Ottó.

A szerkesztőség csak az ebből a célból beküldött theologiai vagy pedagógiai vonatkozású művek ismertetését vállalja.

Dr. Imre Lajos : Ekkleziasztika.

Az ekkleziasztika a gyakorlati theologiai diszciplínák — homilétika, katekhétika, poimenika, egyházjog és egyházigazgatás, liturgika — betetőzője. Azokkal szemben nincsen mintegy új tárgya, hanem az egész gyakorlati theologiat „az egyház adott — t. i. mai — helyzetére vonatkoztatja.” *Mindenestől az egyházra, a mai egyházra néz.* Nem az egyházzal, mint theologiai kérdéssel, hanem eunek ismerete alapján az „*egyházi élettel*” foglalkozik. *Hogyan kell hirdetni az Igét éppen ma, az adott éleikörülmények között?* Természetes, hogy ehhez ismerni kell mindenek előtt az Igét és a „mát”. Hogy ez a kettős feltétel mennyire megtalálható az egész könyvben, annak kezessége maga az előttünk álló munka.

A helyes „*hogyan*” — t. i. az Igét hogyan kell ma helyesen hirdetni — *megtalálása biztosítja az igehirdetés aktualitását.* Mert nem az Ige, Istennek mindig ugyanaz a beszéde lett időszertülné, hanem az igehirdetés, az Ige szolgálata, a mi munkánk! Éppen abban lett időszertülné szolgálatunk, hogy az időkhöz és nem az Igéhez, az érdekességhez, az értelemszerűséghez, a praktikus szükséghez, az élet körülményeihez és nem Isten beszédéhez igazodunk. Az egész könyv utkeresés arra nézve *hogyan lehet kompromisszum nélkül megmaradni az Ige szolgálatában.* Nem jelent ez behunytt szemmel való járást, az idők jeleinek fel nem ismerését, elmaradottságot, hanem éppen a manák legteljesebb ismeretét, de nem a mára, hanem az Igére való tekintettel. Maga a könyv egyházunk mai helyzetét, ha nagy körvonalaiiban is, de lényegileg a lehetőségek keretei között egészen feldöli. Mintegy fényképet ad a mai, elsősorban magyarországi református egyházzal és sorra vizsgálja azokat a területeket, amelyekben, vagy amelyekkel kapcsolatban egyházunk élete folyik: a magyarországi református egyház, az egyház és állam kérdése, egyházunk és más felekezetek, társadalmi egyesületek viszonya, igehirdetés, szeretetmunka, egyházkormányzás és igazgatás, egyházi vagyon, iskolakérdés, külmiszió, theologiai tudományos munka, egyház és nemzet, egyház és világ, a keresz yén egyházak közössége stb. Ennek a sokfelé szétágazó kitekintésnek az adja meg az egységét, hogy mindent *Isten engedelmes szolgálatának szemszögéből néz.* Ez más szóval: igeszerűség. Az egyház nem ez vagy az, nem az, aminek én gondolom, hanem a mában is Krisztus egyháza, az Ur szolgálja s így akaratának érvényesítője. Ez az akarat pedig Isten megváltó akarat: vegyen tudomást minden ember arról, hogy mind egyéni, mind közösségi élete az Istennek való engedelmesség által nyer értelmet. Az engedelmesség pedig az evangéliumnak, Isten megváltó, megbocsátó örömmüzenetének elfogadása és megvallása. Az igehirdetés ennek az üzenetnek a tolmácsolása.

Ennyit az I. részről, „az egyházzal.”

A könyv második része a „*gyülekezet*” kérdéssel foglalkozik. A gyülekezet külső megismerésével — falusi, városi, szórvány stb. gyülekezetek — kezd. A ma annyira divatos és egyébként hasznos társadalomkutató eszközöket igénybe kell ugyan venni, de ezek „csak akkor érnek számunkra valamit s akkor segítenek a gyülekezet igazi megismeréséhez... ha Isten világoosságánál vizsgáljuk és értékeljük”. Az összegyűjtött adatok „jelentőségét,

értékét megállapítani, azok értelmezését és magyarázatát végezni csak theologiai alapon tudjuk". Emellett — rossz kifejezéssel szólva — a külső megismerés mellett van a gyülekezet belső életének vizsgálata, amely „az igehirdetés és haligatás, az együttes keresztyén élet, a tagok szeretetben való közössége és a szervezet által nyilvánul meg”. (A gyülekezet és egyház viszonya, mint kultusz-, erkölcsi-, szeretet- és adminisztratív közösség.) Minden egyes résznél érzi az ember, hogy nem lehet kivonatolni és annyira egybeartozik minden, hogy félős egy egy részt a másik mellett kiemelni, habár úgy lenne igazán értelme a könyvvel való foglalkozásnak, ha paragrafusonként tehetnénk meg észrevételeinket.

A harmadik — kisebb — rész az „*egyén problémáját*” vizsgálja. Itt a három alcím — az *egyén megismerése*, az *egyén, mint az igehirdetés tárgya*, az *egyén és a gyülekezet* — végeredményében minden vonatkozásában egy pontra utal: *az egyes ember és Isten viszonyára*. Az elterjedt és nagy közkedveltségnek örvendő lélektani-biológiai stb. egyénismeret csak csalo képet adhat (minden lefitymálás nélkül mondva) az igazi emberről. Ez ember valódi arcát csak az írás mutathatja meg s ez az igehirdetés és igehallgatás által megy végbe. Az így létrejött önismeretnek szükségképpen következménye az, amit az *egyén és a gyülekezet viszonya* fejez ki... A könyv négy része közül, jóllehet terjedelemre ez a legrövidebb, ez nevezhető az egész mű — ha szabad mondani — kulcsának. Mint külön problémát vitatni is lehetne, hogy vajjon nem ezt kellett volna-e első helyen tárgyalni s azután a gyülekezetet és az egyházat? (Nyilván, Isten Krisztusban választotta el Izrael népet és az egyházat, s az *egyházban az egyént*, de mégis kérdezhetjük: a gyakorlati theologianak nem éppen az egyénre kell néznie akkor is, ha a gyülekezetet, akkor is, ha az egyházat tartja szemelőtt?)

Az utolsó részt (*az egyház munkásai*) még nehezebb lenne ismertetni mint az előbbieket. Akármilyen vonatkozásban is nézi az egyház munkásainak — lelkipásztorok, tanítók, presbiterek, diakonusok, laikusok — életét, mindenütt az írásszerűséggel, Isten akaratának érvényesítésével lát. Ma, amikor annyiféle hang kovályog — jogosan jogtalanul — egyházunkban az egyházi munkások sáfárcodása kapcsán, ma, amikor annyi a panasz, a méltatlankodás, igazán szükséges lenne minden munkásnak őszintén szembenézni az itt felvetett kérdésekkel. Előírt megoldás természetesen nem kínálkozik a könyvből, de annál inkább egy olyan nézőpont, ahonnan fényleg látni lehet, igen, nem bölcs tanácsokat, élettapasztalatokon nyugvó okos útmutatásokat, hanem egyházi kérdéseket és feleleteket. A könyv nem kész megoldásokat akar nyújtani, hanem eszköz kíván lenni egyházunk mai helyzetének megismerésében és az így szükségképpen adódó kérdések megoldásában. Alig képzelhető el termékenyebb magvetés lelkipásztori értekezleteken, vagy akár gyülekezeti összejövetelek során is, mint egy-egy résznek sorozatos ismertetése és megbeszélése.

Az előszó egyik mondatával zárjuk ismertetésünket: „...haszna akkor lesz, ha minél hiányosabbnak látja az olvasó, ha fejtegetései nyomán újabb kérdések vetődnek fel és mélyebb szempontok lépnek szeme elé”. Ez nem valami csupán szerénységből fakadó kitétel, hanem mélyen az egyház lényegére utaló felismerés.

Tökés István.

Betűerdő.

(A. B. C. és olvasókönyv az I. elemi osztály számára. Szerkesztették: Erdélyi Gyula és Nemes János, a képeket Vass Albert rajzolta. „Bethlen” nyomda Nagyenyed.)

Minden alkalommal örülünk, amikor egy új tankönyv lát napvilágot. Most azonban örömrünk kétszeres. Délerdélyi testvéreink jelentették meg az első osztály számára szükséges tankönyvet.

Azok, akik valamelyes hirt hozhattak át, nagyon dicsérték az „ABC”-t. A napokban pedig sikerült megkeríteniünk e tankönyv hivatalos kritikáját,

Mikor tehát a konventi tanterv a vallástanítás módszeréről s eljárásáról beszélve azt mondja, hogy az I—II. osztályban vallásos élményeket kell ébreszteni, s ebben az élményben a fődolog az állásfoglalás, a lélek döntése Isten mellett, meghódolása Isten előtt, amikor a lélek a maga ősi nyomoruságát egész valóságában meglátja s átadja magát Istennek (19. lap), mikor a III—IV. osztályban a szent élet eszményét akarja szemléltetni, az Istenben való élet szentségét és boldogságát (20—21. lap), hogy a VI. osztályban vallásos eszmék, fogalmak, általános igazságok szerzetetésére törekszik (23. lap), a kátéban pedig keresztyén világszemléletet nyújtunk (24. lap), akkor ezzel szemben álló nyilatkozatok, hogy az egész Bibliának alapján Krisztus áll és mindennek őreá kell mutatnia, hogy Isten Igéje szembenáll a zsidó néppel és egy szakadatlan harc kifejezése a magát kijelentő Isten és a bűnös, a kijelentést visszautasító ember között (22. lap), ezek a nyilatkozatok nincsenek összhangban a módszer alapelveivel, mert nem ezt a harcot és e harc megoldását: a megtérést akarja a gyermeknek megmutatni, hanem csak Istenről beszél bizonyos dolgokat, akár az ő tulajdonságairól, akár a keresztyén világnézetéről tanít. Mindezek a jelenségek azt mutatják tehát, hogy a két felfogás között egyik döntő jelentőségű különbség éppen az, hogy a konventi tanterv csak Istenről akar beszélni a gyermeknek s ehez a gyermekből indul ki, a másik Isten tulajdon szavát akarja annak mondani s ezért abból indul ki s azt akarja tolmácsolni. Ez a különbség elenyészhetetlen és súlyos következményeket hordoz magában a tanítás egész módszerére nézve is. Mikor a konventi tanterv elismeri és elfogadja azt a tételt, hogy a vallástanítás igehirdetés, akkor viszont látjuk, hogy ennek következményeit nem vonja le, hanem megmarad egy olyan módszerei felfogás mellett, amely ezzel ellenkezik. Az igehirdetés azonban bizonyágtétel Isten kegyelméről, prédikáció, azaz hirdetése ennek a kegyelemnek a gyermek életére nézve s a vallástanítás módszeréről szóló felfogást ez a tény döntőleg kell, hogy meghatározza.

d) Már az előbbiekből következőleg, a konventi tantervvel ellentétben az erdélyi tanterv és felfogás azt vallja, hogy a vallástanításnak van olyan tárgya, amit meg kell tanulni a gyermeknek. Ami nem azért szükséges, mert bizonyos élményeket ad, bizonyos érzelmek átélésére vezet (22. lap), hanem azért, mert ezek az ismeretek szükségesek ahhoz, hogy Isten Igéjét valaki hallgathassa s elfogadhassa. Ezen ismeretek maguk nem Isten Igéje, de mégis egészen mások, mint az emberi ismeret vagy tudomány s olyan módon nem közelíthetők meg. A megváltás, kegyelem, üdvösség, hit, szeretet tényei, amelyek a vallástanítás anyagában előfordulnak s annak egy részét képezik, olyanok, amelyekre vonatkozólag a gyermeknek meg kellett szereznie a szükséges ismereteket s nem elég csak bizonyos élményekkel rendelkeznie. Viszont ezek az ismeretek ismét nem olyanok, amelyekre rá lehetne vezetni, amire gondolkozással rájuthatna. Hogy a hit olyan ismeret, amellyel

Igaznak tartom Isten Igéreteit és szívbéli bizodalom az ő, Krisztus váltsága által ingyen kegyelemből nekem is adott üdvössége felől: ezt a vallástanításban csak meg lehet tanítani a gyermeknek, nem lehet sem okoskodás útján rávezetni, sem nem lehet élmények felébresztése által hozzája közelhozni s vele átélelni, mert ez a tény, a hitnek ez a valósága előtte még ismeretlen. De a maga hitét, valamint másokét is felismerheti és mérheti. Hogy Krisztus bennünket megváltott, hogy érettségünk meghalt, hogy mi Isten országa, az örökélet, a keresztyén szeretet, stb., ezek sem meg nem magyarázhatók, sem élményekkel meg nem közelíthetők, mert minden magyarázat és minden élmény ezeknek a dolgoknak csak a külső kérégt bontogatja, a mélyébe nem hatol. Ezeket a tényeket, hogy ezek vannak s hogy ezek mik, meg kell tanulni, mert ha nem tudja, nem hallgathatja az Igét és nem fogadhatja be azt.

Ez persze nem jelenti, hogy a vallástanításnak meg kell elégednie a szó szerinti betanulásával olyan tételeknek, amilyeneket s amilyen betanítást az orthodoxia gyakorolt. Kétségtelen, hogy az orthodoxia helyesen látta meg ezeknek a tételeknek állandó és döntő jelentőségét a vallástanításban, de hibája az volt, hogy ezeket s nem az Igét hirdette és tanította, ezeket az Igével azonosította. Az Ige ezeken túl van, ezek csak kifejezései az Igének. A vallástanításnak tehát ígéhirdetésnek kell lennie s ezzé akkor lesz, ha ezeket a tételeket nemcsak megtanítja, hanem a gyermekeket arra is rávevli, hogyan kell az Igét neki hallgatnia s ezeken át éppen az Igét hallgatnia. Nemcsak azt tanítom meg tehát neki, hogy Krisztus minket megváltott a bűn és kárhozat hatalmából, hanem megmutatom a vallástanításban azt is, mit jelent ez az ő életére nézve, hogyan következik ebből a megváltó kegyelemből az ő életére nézve az Istennek való átadás és a neki való engedelmesség kötelezettsége, egészen addig, hogy mit jelent ez a mindennapi élete legkisebb kérdésében is.

Látjuk tehát, hogy itt a módszer egészen fordítottja annak, amit a konventi tanterv követel. Az bizonyos élményekből indul ki, vagy vallás erkölcsi eszmékből, s úgy, ezek útján próbálja a gyermekhez közelhozni az evangéliumot, aminek elfogadását az élmények vagy eszmék előkészítették, ez Istennek a gyermek életére nézve döntő tényeiből indul ki s ezeket akarja a gyermek életére nézve döntő jelentőségükben felmutatni. Az eljárás fordítotttsága egy egész világ különbséget jelent, mert az, hogy miből indulok ki, meghatározza azt is, hogy melyik a döntő: Isten Igéje-e, vagy a gyermek, melyik van előbb, melyiknek kell a másikhöz alkalmazkodnia.

Imre Lajos.

(Folytatjuk.)

Legújabb kiadványok:

Kaphatók az „Ifjú Erdély“ Iratterjesztésében.

Barth Károly és Barth Henrik: Szempontok a Szentlélekről szóló tanhoz.

Fordította: Kozma Tibor, ára 2.— P.

Kálvin János: Magyarázata Máté, Márk és Lukács összhangba hozott evangéliumához. Fordította: Rábold Gusztáv. A Synoptikus evangéliumokról szóló Kálvin-Kommentár II. kötete. Ára 6.— P.

— Kapható még: Kommentár a Synoptikusokhoz, I. kötet. II. kiadás, ára 6.50 P. Előkészületben a III. kötet. (6.— P.)

Juhász István: A reformáció az erdélyi románok között. 276 oldal, ára 6.— P.

W. Lüthi, Nagy István: Az eljövendő egyház. (Dániel próféta igehirdetése.) 2.— P.

Horváth Jenő: Az egyház világmissziója.

„Élő Könyvek“ 30. sz. —.40 P.

Kádár Géza: Ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Temetési beszédek. Szerző kiadása 170 oldal. Ára 6.— P.

IKE-jelvény, három színben zománcozva, az IKE-központ hivatalos kiadványa (csak 10-nél több példány rendelhető), ára darabonként —.50 P.

IKE-tagkönyv, kedvezményes utazásokon is használható; a központ hivatalos kiadványa (csak 20-nál több példány rendelhető), ára darabonként —.10 P.

Dr. Sebestyén Jenő: Mi a jegyesség?

ára 10 fillér.

Dr. Kiss Ferenc: Hogyan készüljünk a házasságra? ára 10 fillér.

Zengjen Hálaének. IX-ik, legújabb kiadás, ára 40 fillér.

A mi dalaink. VI-ik, legújabb kiadás, ára 60 fillér.

Bántó Tercsi: Ibolyavirág. Kis szindarab gyermekeknek egy felvonásban, dalbetéttel, ára 20 fillér.

Debreczeni László: A mi művészetünk. (Fatornyos hazámból.) „Ifjú Erdély“ kiadása, 130 oldal, több, mint 50 illusztrációval. ára 3.— P. Egy-szerűbb kiadás ára 2.— P.

Mikos Lajos: Leányélet és Leányarcok a Bibliában. A leánymunka kitűnő segédkönyvei, áruk: 1.50 és 2.80 P.

Ecsedy Aladár: Örvendeztetek! 30 elő-adásra alkalmas darab, ára 5 — P.

Minden magyarországi vallásos jellegű kiadvány kapható vagy beszerezhető az „Ifjú Erdély“ iratterjesztésében. A „Soli Deo Gloria“ Szövetség és „K. I. E.“ minden még kapható kiadványa, az „Exodus“ kiadványai (Karácsony Sándor könyvei stb.), valamint a „Bethlen Gábor“ könyvkereskedés és a „Studium“ kiadványai eredeti bolti árukon kaphatók. Új szorgalmi képek, bibliai mon-dásos képeslapok nagy választékban kaphatók.

Az ország egyetlen református politikai napilapja a

„TISZÁNTÚL“

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debrecen, Ferenc József-út 49. Főszerkesztő: Uray Sándor. Felelős szerkesztő: Kovács József. — Előfizetési árak: Egy hóra 2.40 Pengő, negyedévre 7.20 Pengő.

Felelős szerkesztő: DR. IMRE LAJOS. — Felelős kiadó: BEKESS KÁROLY. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Hitler-tér 13. Református Theologia.

Jordáky-nyomda, Kolozsvár, Hitler-tér 13. — Felelős vezető: Jordáky Lajos